

LB I DES. ERASMVS ROTERODAMVS IOANNI COLETO, DECANO SANCTI PAVLI
APVD LONDINVM S.D.

Non possum equidem non vehementer laudare, Colete, singula-
rem istam vereque christianam animi tui pietatem, qui conatus
5 tuos omneis, omnia vitae studia semper huc destinaris, non vt tuis
priuatim commodis consuleres, sed vti patriae ciuibusque tuis
quamplurimum prodesses. Neque minus admiror iudicium, qui
duas praecipue res delegeris, quibus id cumulatissime consequi
posses. Videbas enim amplissimum charitatis fructum in eo situm
10 esse, si quis assiduis concionibus sacraque doctrina Christum po-
pularium suorum animis inserat. Quo tu quidem in negotio iam
annos complureis versaris, non dicam quanta cum laude, quam tu
adeo non spectas vt nec admittas, sed certe magno cum fructu.
Quo nomine Paulus ille tuus alioqui modestissimus subinde glo-
15 riatur ac sese sancta quadam insolentia iactat. Deinde quod proxi-
mum existimabas, ludum literarium longe pulcherrimum ac ma-
gnificentissimum instituisti, vbi sub electissimis ac probatissimis
praeceptoribus Britannica pubes rudibus statim annis simul et
Christum et optimas imbiberet literas: nimirum grauiter intelli-
20 gens, et in hac aetate velut herba spem reipublicae positam esse,
et quanti referat in omnem vitam protinus ab incunabulis optimis
imbui. Iam vero quis non admet etiam generosam istam animi tui
celsitudinem ac sanctam (vt ita dixerim) superbiam, qui vtrunque
hoc in patriam officium ita gratuitum ac syncerum esse volueris,
25 vt nec ex tot annorum laboriosissimis concionibus vel teruntio
factus sis ditior, cumque tua seminaris spiritualia, nullius vnquam
carnalia messueris, et scholae sumptus, tam videlicet ingenteis vt
satrapam quoque deterrere possint, solus omneis ferre volueris? Et

30 cum vulgus hominum nulla in re libentius socium accersere so-
leat, tu patrimonium, tu censum vniuersum, ad haec domesticam
etiam supellectilem, profundere maluisti quam vllum mortalem in
istius gloriae partem admittere. Quaeso quid istud est aliud quam
in vniuersos tuorum liberos, in vniuersos ciues animum plus quam
paternum gerere?

35 Teipsum spolias ut illos locupletes. Teipsum nudas, vt illos ornes.
Teipsum laboribus conficis, quo tua soboles vegeta sit in Christo.
Breuiter totum te impendis, vt illos Christo lucri facias. Nimum
profecto sit inuidus qui talia conanti non impensissime faueat, im-
pius qui reclamet et obstrepat, hostis Angliae qui non pro sua viri-
40 li adiumenti aliquid conferre studeat. Ego sane non ignarus et
quantum Angliae debeam publice et quantopere tibi priuatim sim
obnoxius, officii mei sum arbitratus literarium aliquod munuscu-
lum in ornamentum scholae tuae conferre. Itaque duos hos novos
De copia commentarios nouae scholae nuncupare visum est, opus
45 videlicet cum aptum pueritiae, tum non infrugiferum, ni fallor, fu-
turum. Sed quantum habeat eruditionis, quantumue² sit vtilitatis
allaturus hic labor meus, aliorum esto iudicium. Illud vere mihi
sumere possum, argumentum hoc a me primum et excogitatum et
proditum fuisse. Nam quod Iulius Pollux, Graecus et antiquus au-
50 tor, singularum rerum vocabula per locos digessit, et synonyma
quaedam ac finitima velut in acervos congegessit, quis non videt
quam id sit a nostro instituto alienum? Neque enim Isidoros, Ma-
rios aut Philiscos libet commemorare, homines in tantum alienos
a copia, vt ne semel quidem quae sentiunt Latine possint efferre.
55 Iam vero libellus ille qui Ciceroni inscribitur (ego magis ab aliquo
Ciceronis studioso ex illius scriptis collectum arbitror), quaeso
quid aliud habet quam tumultuariam paucarum vocum conge-
riem? Nos formulas quasdam copiae ceu fontes ostendere sumus
conati, sic vt a generalibus per gradus ad particulares deuenire-
60 mus. Quanquam et fateor et doleo huic operi iustam curam defuis-
se, siquidem olim rudem materiam in futurum opus temere con-

² Leggiamo *quantumque*.

mentre
più vol
tutto il
mettere
questo s
dei tuoi
te stessi
stirpe si
gnarli a
risca m
chi recl
cerchi d

In ve
e anche
qualche
scuola. I
due nuo
alla fanc
ta erudiz
di altri s

Mi pe
mo è sta
tore Gre
gole cos
chio, chi
mi va di
la facon
che sente
piuttosto
scritti), e
di poche
genti di f
colari. Se
ra la cura
riflession

gesseramus, ad quam expoliendam plurimis vigiliis, plurimorum autorum lectione videbam opus fore; itaque non admodum erat in animo aedere.

65 Verum cum intellexissem quosdam his commentariis insidiari, parumque abfuisse quin incastigatissimos etiam aediderint, coactus sum ut cunquē emendatos in lucem emittere. Nam id malum visum est leuius. Bene vale, Colete optime.

Londini, Anno M.D.XII. III Cal. Maias.

70 ERASMVS ROTERODAMVS MATTHIAE SCHVRERIO STLEZESTANO S.D.

Bona pars istorum qui formulis excudunt libros, Matthia Schureri, vel inscitia literarum inopiaque iudicii pessimos authores pro optimis suscipiunt, vel auiditate quaestus eum librum optimum esse ducunt vnde plurimum emolumenti rediturum sperent. Vnde quod
75 caeteris in rebus fere solet, id in hac quoque arte videmus vsu venire, vt quod ad summam studiorum vtilitatem sit excogitatum, id abutentium vitio in grauem vergat perniciem. Qua quidem in re tu mihi duplici nomine laudandus videris. Primum, quod pro tua non vulgari eruditione proque acri iudicio ea deligas quae ad veram eruditionem conferant. Deinde, quod ingenuo quodam erga bonas
80 literas amore nostris studiis potius quam tuis scriniis consulere gaudes, vnum hoc agens vt libros quam optimos, quam emendatissime excusos in lucem emittas. Proinde Copiam nostram ad te misimus, a nobis diligentissime recognitam et emaculatam, vt pridem apud Britannos concepta, apud Parrhisios ut cunquē edita,
85 nunc rursus velut abiectis exuuiis nitida prorsus et expolita, in foelicissima Argenteratorum ciuitate foelicioribus auspiciis exeat in manus hominum, si modo videbitur non indigna tuo praelo. Erit vel ob id ipsum omnibus bonarum literarum amatoribus commen-
90 datior, quod e Schureriana prodierit officina. Ex qua iam persuasum est nihil proficisci quod non sit

per rifinire la
plici veglie e
intenzione di
insidiavano q
anche oltrem
qualche mod
bene, ottimo C

Londra, Anno

Erasmo da Ro

Buona parte
Schürer, anche
dizio prendon
considerano ot
to. Quindi ciò
ciò anche in q
utilità degli stu
fa cattivo uso.
plice ragione. I
giudizio acuto
In secondo luogo
tere ti compiac
che facendo sol
modo correttiss
noi molto dilig
concepita press
rigini, ora nuov
tamente nitida
più felici ausp
indegna del tuo
manti delle buc
Dalla quale si ri

et authoris elaboratum ingenio et tua cura castigatissimum. Adiecimus et *Ἐμοιώσεων* librum, nusquam adhuc editum, sed ab ipsis, quod aiunt, follibus ad te profectum.

⁹⁵ Lucubrationes Rodolphi Agricolae, hominis vere diuini, iamdudum expectamus, cuius ego scripta quoties lego, toties pectus illud sacrum ac coeleste mecum adoro atque exosculor. Bene vale.

Basileae. Ann. M.D.X.III. ad Idus Octob.

altrettanto elaborato dalla tua diligente cura (nonimi)³, in nessun modo come dicono, ma

Già da tempo l'uomo veramente sacro quel petto sacro

Basilea Anno 15

³ A nostro parere non esposte formule e

⁴ Le elaborazioni *dialectica*.